

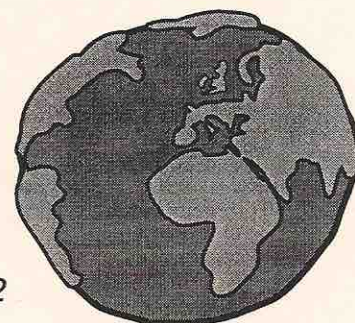
KRISTENT

Perspektiv

6. ÅRG. NR. 3, 2003

Det universelle Evangelium

Kirkens autoritet og kald til mennesker om at omvende sig hviler alene på evangeliet om Jesus Kristus. Kun dette evangelium kan bringe fred, forsoning og frelse til en verden, der er splittet af uro, krig og etniske forskelle.

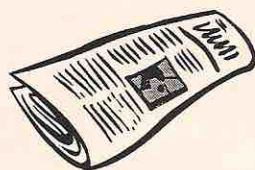
Side 2

Dogville

Lars von Triers kontroversielle film Dogville er en moralsk fortælling om nåde, tilgivelse og straf, der punkterer forestillingen om det uskyldsrene menneske.

Side 6

Svar på tiltale

Om Fonsbøls opgør med apostolsk kristendom og forsvaret for vielse af homoseksuelle.

Side 8

LIDT OM BLADET...

Kun Evangeliet om Kristus

I vores jagt på den seneste kontroversielle debatskabende film, en ny moderne trend, vi kan grille i "spidsen", så er det befriende at vende blikket mod fundamentet:

Evangeliets universelle karakter.

At lytte til dette evangeliums universelle udfordring om omvendelse til og efterfølgelse af Jesus Kristus er afgørende for overhovedet at kunne tale eller skrive om vor samtid med et kristent perspektiv.

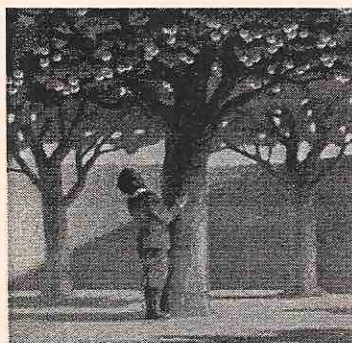
Og det er samtidig det vigtigste, det moderne menneske trænger til at høre.

Men det er ikke nemt at trænge igennem i en tid, hvor budskaberne er så mange og evangeliet kun betragtes som en fortælling blandt mange.

God læsning

Hilsen

Redaktionen

Narnias skabelse

I tredje artikel om Trolldmandens Nevø, ser vi på de to vidunderlige kapitler om Narnias skabelse.

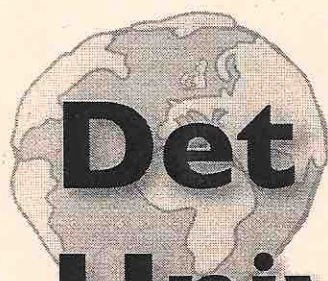
Side 15

Kaos-identitet

Anden artikel om postmodernismen ser på identitet og massemedier.

Side 12

Universelle Evangelium

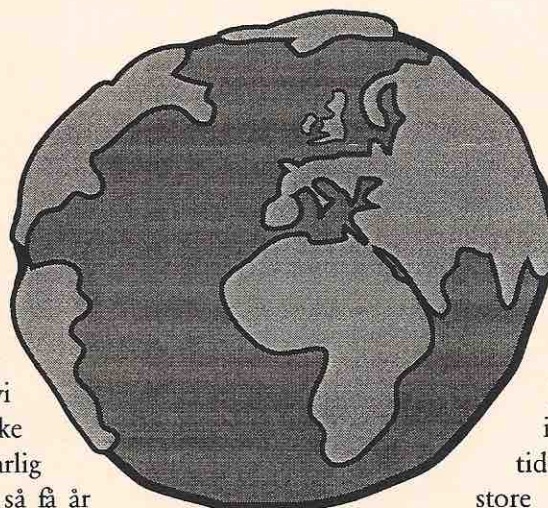
Kirkens autoritet og kald til mennesker om at omvende sig hviler alene på evangeliet om Jesus Kristus. Kun dette evangelium kan bringe fred, forsoning og frelse til verden, der er splittet af uro, krig og etniske forskelle.

Af Louis Nielsen

På mange måder er det en yderst spændende tid, vi står i, men måske også en meget farlig tid. For bare ret så få år siden var tiden meget mere optimistisk, det er den ikke rigtig mere. Vi er længere fra fred og stabilitet i verden, end vi længe har været.

Global retfærdighed, som den ene WTO konference efter den anden pinligt lægger for dagen, synes at være længere borte end nogensinde. Ufreden i Mellemøsten er vokset og vokset, og skønt der stadig tales om fred, er der færre og færre, som tror på fred og arbejder på fred. Truslen fra den militante islamisme er efter alt at dømme heller ikke blevet mindre. Pludseligt opdukkende sygdomme som SARS viser os også, at vi stadig er meget sårbare og indtagelige individer. "Let kan os fjenden fælde", skrev Luther, og det er ikke mindre sandt i det 21. århundrede end i det 15.

Grundlæggende gælder for alle mennesker til alle tider den livslov, som Jakob så hårdt konfronterer os med i denne udtalelse, en af hans mange bastante udtalelser: "I som ikke aner, hvordan jeres liv er i morgen, I er jo kun en tåge, som ses en kort tid og så

svinder bort" (Jak 4:14).

Ideologisk og idémæssigt er tiden ikke til de store fortællinger, ikke til store fremtidssyner.

Paradoksalt nok synes politikerne stadig at tro på en eller anden stor fortælling, på menneskerettighederne, som gør det enkelte menneske til det, livet handler om. Men som fortælling er menneskerettighederne ikke nogen særlig god fortælling, for dens grundlæggende virkelighed er, at der aldeles ikke er lige muligheder for alle; nogle er som i "Kammerat Napoleon" stadig meget mere lige end andre, og er mulighederne ikke til stede, er retten til dem ikke meget bevendt.

Bibelen forholder sig ikke til virkeligheden som den kunne være, men virkeligheden som den er, men Bibelen nøjes ikke med at give os menneskers virkelighed, men zoomer ind på Guds uendeligt meget større virkelighed. Gud vil ikke bestandigt se på, at den gode verden og det gode liv han har skabt lægges øde af synd og død.

Ikke så snart var syndefaldet sket, før Gud begyndte at afsløre sin plan til verdens og menneskenes frelse.

Og den virkelighed er i det lange perspektiv mere afgørende for Bibelen end syndefaldets virkelighed trods de mange spor af straf, død, ødelæggelse og fortabelse det trækker med sig.

Ingen kulturdiallog

De to typer af virkelighed brydes fx temmelig kraftigt i beretningen i ApG 17:14-34. Paulus er ikke en tilfældig turist i Athen. Han er i Athen, mest fordi omstændighederne har ledt ham hertil. Men uanset omstændigheder og lokalitet ser Paulus sig altid som en ambassadør for Jesus Kristus; Hans ærinde vejer konsekvent tungere end et eneste af hans egne.

Paulus' dagsorden i Athen er ikke et kulturmøde, ikke en eftermiddag tilbragt i næsegrus beundring for athenernes æstetiske frembringelser. Tværtimod er Paulus fyldt af dyb frustration og sorg over menneskets universelle fald, der selv i en by af Athens intellektuelle omdømme får mennesker til at tilbede døde ting som afgudsbilleder skabt af menneskeånd og menneskehænder.

Det handler ikke om Paulus, jøden med dennes overlegne religiøse følelser overfor andre folks religiøse følelser, ikke om Paulus nationalisten eller kulturimperialisten for hvem andre folks historie, sprog og kultur opfattes som underlegen og primitiv i forhold til ens egen, men om Paulus apostlen, Jesu Kristi tjener og budbringer over for alle folk og nationer.

Evangeliet om Jesus Kristus er den eneste adkomst, Paulus og vi og nogen anden har til at komme til andre folk og bede dem lytte til os, ja endda befale dem til at omvende sig. Retten og myndigheden til at optræde sådan er bestemt ikke hos os, men alene hos den Herre, som har sendt os, Ham som "Gud har gjort til alles Herre", og som Han har givet "al magt i Himlen og på jorden".

Desværre har kirken alt for ofte i sin historie glemt dette - og det svier ubodeligt til den i dag. Den er kommet som et herrefolk, ikke i Jesu Kristi navn, men i kejserens navn, ikke som ydmyge tjenere og budbringere for Jesus Kristus, men med en overbevisning om, at vores nationale

Evangeliet om Jesus Kristus er den eneste adkomst, Paulus og vi og nogen anden har til at komme til andre folk og bede dem lytte til os, ja endda befale dem til at omvende sig.

kultur og vores måde at leve livet på, var og er alle andre kulturer overlegne.

Paulus ønskede ikke, at hans optræden i Athen skulle være en kulturdiallog eller en kulturkrig. Evangeliets transcendent, evige og universelle gyldighed var for ham en tro og overbevisning, der var hævet over al tvivl.

Evangeliet gør Gud suveræn over hvert et folk og over enhver kultur. Men det undertrykker ikke noget folk ved at ophæve og opløse dets sprog og øvrige nationale og etniske identitet. Det beder dig heller ikke om at bryde ud af dine sociale og øvrige menneskelige fællesskaber og anlægge en bestemt stil, kunne lide bestemte ting og gebærde dig på en bestemt måde.

Kun i forhold til synd dvs. det, som er imod Guds lov og Jesu Kristi bud, er evangeliet antagonistisk, idet det kalder os til at "vende om til Gud fra afguderne for at tjene den levende og sande Gud og fra himlene at vente Hans Søn, som han oprejste fra de døde, Jesus der frier os fra den kommende vrede" (1 Thes 1:9-10).

Åndens våben

Herrens er jorden og dens fylde. Han er "al jordens Gud", al verdens dommer, kongen, Hærskarers Herre, alle folk skylder ham lydighed og respekt, alle folk skal komme og tilbede for hans

ansigt. Ved at oprejse Jesus fra døden har Gud gjort ham til Herre og til Kristus, Herre over levende og døde. Jesus er Menneskesønnen, hvem alle skal lyde og tilbede, som Gud selv adlydes og tilbedes, Jesus er den af Gud udpegede dommer over levende og døde. Alles knæ skal bøje sig for ham, alle tunger skal bekende Ham og alle magter og myndigheder underlægge sig ham, som Gud har underlagt alt.

På den vis er kristendommen en militant religion. Intet andet end, at "verdensherredømmet skal være Guds og Hans Salvedes", (Åb 11:15; 12:10), er dens mål. Men den er ikke militant på den måde, at den med våbenmagt og andre tvangsforanstaltninger undertvinger folk og enkeltindivider. Dens våben er mægtige, tag ikke fejl af det (2 Kor 10:4-6), men de er udelukkende åndelige; kun ved Ordets, overbevisningens, kærlighedens, nådens, diakoniens og Helligåndens våben kan evangeliet vinde frem.

Jesus har forbudt os ikke bare at bruge sværd, men endda så meget som at tænke på, at hans rige kan fremmes med verdslige midler (Joh 18:11; jvf. også 2 Kor 10:3-5 og Ef 6:12-20). Kristne er i verden som "fredens børn", og følger de deres Mester, elsker de at stifte fred, vil hellere give end tage, hellere give deres liv end tage liv, hellere selv gå i fængsel end bringe andre i fængsel.

Kristne kan vise deres medmennesker

Hvor alt andet i livet er relativt, tidsbundet, nationalt og etnisk, er evangeliet det ikke. I evangeliet handler Gud, åbenbarer og taler Gud med myndighed og suveræn autoritet til folkene.

respekt og deltage i alle hænde samfundsopgaver og dialoger. Kristne glæder sig over alt, hvad der er ædelt og smukt i alle kulturer og hos alle mennesker. Oprigtigt og alvorligt søgte Paulus, Jesu Kristi apostel til hedningerne at "være alt for alle", også at være "hedning for hedninger".

Men når det gjaldt forkyndelsen af evangeliet, var han kompromisløs. For evangeliet var ikke hans eget, men Guds evangelium. Hvor alt andet i livet og i kulturerne var relativt, tidsbundet, klassebestemt, nationalt og etnisk, var evangeliet det ikke. I evangeliet handlede Gud, åbenbarede sig Gud og talte Gud med myndighed og suveræn autoritet til folkene.

Og heri er evangeliets herlighed og forargelse på en og samme tid, ikke mindst i vor tid.

Livsgåden

På en og samme tid kæmper også nutidsmennesket alle steder og i de fleste kulturer med problemet om at finde universel sandhed, sandhed, som er bred og omfattende nok til at inkludere alle aspekter af tilværelsen, inklusive det gådefulde og mysteriøse og kunne give svar på livsgåden: Hvorfor er vi her, hvorfor dør vi, og hvor går vi hen?

Derfor har alle tider og alle kulturer haft og givet næring til utopier, som

for en tid har givet sammenhæng i livet og tjent som det, som er større end livet selv. Men fordi utopier udspringer af mennesket, af dets tanker, fantasier, filosofiske grublerier og drømme, nogle gange også af dets ondskab og magtsyge, har der altid fulgt en bitter opvågning, og utopierne er bristet som sæbebobler, efterladende menneskene i de bristede illusioners forfærdende tomhed.

I dag har vi ikke mere nogen fælles drøm og nogen fælles utopi, kun at man kan være så heldig at beholde livet længe nok til, at man kan opfatte sig selv som udødelig, og at man må have både helbred og penge nok til, at man kan tømme livet for enhver tænkelig oplevelse og erfaring, det måtte rumme. En sådan tilværelse vil nogle kalde "evigt liv".

Samtidig er der absurd mange mennesker, som dårlig nok er begyndt at leve, før de dør, absurd mange mennesker, som aldrig kom bare i nærheden af anstændige levevilkår, utroligt mange dybt ensomme mennesker, som føler sig uønskede og som "et sammenkrøllet papir, hvem ingen gider og ingen vil", som en teenagerpige forleden så rammende udtrykte det i et TV-magasin. Derfor er verden så fuld af had, så fuld af vrede, og så fuld af utryghed og ufred.

På bunden er verden trods alle teknologiske, humanitære og

medicinske fremskridt, (som, lad det ikke blive glemt, kun er tilgængelig for en lille brøkdelen af verdens befolkning) en verden "uden håb" (Ef 2:12). Men ind i den verden sender Gud sit evangelium om, at der er håb, "håb om evigt liv, som Gud, der ikke lyver, har lovet for evige tider siden" (Tit 1: 2). Det budskab sendte han også til Athen og til alle verdens hovedstæder såvel som til flækkerne alle vegne, til jøder og til grækere, til vise og til uforstandige, til tabere og vindere, og helt "derud, hvor vejene ender" (Matt 22:9), men hovedparten af dem, som hørte Paulus prædike i Athen, var for stolte og for mægtige i egne tanker til, at de tog imod (ApG 17:32-34).

Men budskabet, dets sandhed og gyldighed, står og falder med Gud, som sender det, ikke med om mennesker tager imod eller ikke.

Denne Guds suverænitet, som allerede har været meget i forgrunden i denne artikel, er det velsignet og velgørende at blive mindet om og holdt fast ved, ikke mindst i en tid som denne hvor alt drejer sig om os selv.

Skaberen

"Gud", siger Paulus, "som har skabt verden med alt, hvad den rummer, og som er Herre over himmel og jord" (ApG 17:24). Mennesker i dag gør oprør mod tanken om Gud som skaber. Skabelsen var en af de ting, som nogle i en folkelig høring om kirkens fremtid for nylig ønskede ud af kirken. Indrømmet, med en oprørsk, stolt, selvberoende holdning til livet og tilværelsen, er det også en ubekvem tanke. For så er jeg en afhængig skabning, så er der en styrende vilje, så er der et formål og et forsæt, så er der et ansvar, så er jeg og hvert eneste menneske "et du" overfor et "Jeg".

Paulus fortsætter: "Det er Ham, der giver alle liv og ånde og alle ting; og af ét menneske har han skabt alle folk og ladet dem bosætte sig overalt på jorden og fastsat bestemte tider og grænser for, hvor de skal bo - for at de skulle søge Gud" (vers 25 b og 26). Ikke alene er Gud skaber, men han er det på en personlig involveret måde, sådan at han søger fællesskab med os og giver os sit fællesskab, han er former

af historien, han er Forsyn, alle folks Gud og alle nationers konge.

I kraft af ham er menneskene, hvad de er, et i en fælles oprindelse fra et menneske (Adam), her er der ingen plads for racemæssig eller etnisk selvhævdelse, "alle har syndet og mistet herligheden fra Gud", men ligeledes kan "de gøres retfærdige af hans nåde ved forløsningen i Kristus Jesus" (Rom 3:23-24).

Omvendelsen

Paulus er omsider nået til sin slutpointe og sin appel: kaldet til omvendelse: "Efter at Gud har båret over med tidligere tiders uvidenhed, befaler han nu mennesker, at de alle og overalt skal omvende sig, for han har fastsat en dag, da han vil holde dom over hele verden med retfærdighed ved en mand, som han har bestemt dertil; og det har han gjort troværdigt for alle ved at lade ham opstå fra de døde" (Ap. G. 17: 30 og 31).

Noget definitivt er sket i disse verdens sidste dage. Gud, den evige Skaber og suveræne, almægtige Gud har grebet ind i menneskenes liv og skæbne. Som den barmhjertige Gud har han længe båret over med menneskers uvidenhed om Ham og hans veje og vilje med mennesket. Skønt hjemfalden til vrede, død og fortabelse har Gud båret over vel vidende, hvad han ville gøre, når tiden var inde, når "tidens fylde kom" (Gal 4:4; se også Rom 3:25-26).

Vi mennesker har altid været uden undskyldning for vor synd. Men Gud har vist overbærenhed og tålmodighed. Men nu med Kristi komme til verden og med hans død for verdens syndeskyld og hans ophøjelse ved Guds højre hånd, og nu med den universelle forkyndelse af evangeliet om Guds nåde er der ikke længere nogen undskyldning for synd, for Jesus er kommet for at tilgive og retfærdiggøre enhver, som tror og for ved sin Helligånd at gøre det muligt for os at leve i den retfærdighed og fred, som hører sandheden til.

Ingen anden vej

Omvendelse, modtagelse af Jesus som Frelser og Herre og vores ja til evangeliets indbydelse og kald

Kaldet til omvendelse er obligatorisk, det er ikke et valg. For bag det står en befalende Gud. Kaldet til omvendelse er en del af hans kongelige og majestætiske natur.

er afgørende for at blive frelst. Afvisende og modvilligt bliver ingen kristen, passivt og uden personligt samtykke heller ikke; i kraft af dåb og indlemmelse i en kirke heller ikke. Vejen er smal, og døren er smal, fordi ingen af os kommer igennem i flok og følge, kun ved personligt at sige ja til Jesus og følge ham kommer vi ind i Himmeriget. Vi fødes ikke til det som i jødedom og i Islam, vore forældre kan ikke bestemme det for os, som det sker i megen traditionel og folkelig kristendom.

Kaldet til omvendelse er obligatorisk, det er ikke et valg. For bag det står en befalende Gud. Jesus talte ofte i bydemåde. Selvfølgelig er det Guds suveræne ret at befale, og det er også Guds suveræne ret at blive adlydt. Guds befaling til omvendelse er en del af Guds kongelige og majestætiske natur. Men den er også et udtryk for Guds kærlighed og godhed mod mennesker, et udtryk for, at han vil os det vel. På denne måde er befalingen en opmuntring og hjælp til at adlyde.

For bag befalingen er både Guds handlen, som gør omvendelse mulig og Guds personlige hjælp til os til virkelig at kunne omvende os. Flere af de mennesker, som kom til Jesus, kom skælvende. På en måde turde de ikke; først i det øjeblik, befalingen lød fra Jesu læber, turde de. Jesu befaling skænkede frimodighed og kraft på samme tid. På samme måde er det med Guds befaling til alle om at omvende

sig. Den lyder, fordi døren er åben, og mennesker nu kan komme og blive forsonet med Gud (2 Kor 5:20-21).

Frelsens og omvendelsens dag er nu. "Nu er det den nåderige tid, se nu er det frelsens dag!" (2 Kor 6:2). Men dommens dag er med Jesu Kristi opstandelse fra de døde også rykket nær. Som en eskatologisk realitet har dommedag altid ledsaget og på mange måder formet det bibelske budskab.

Men med Kristi opstandelse er dommen ikke længere "kun" en eskatologisk realitet, den er rykket ind i historien. Mødet med Jesus, med evangeliet er en monumental begivenhed i det enkelte menneskes liv, som afgør vores evige dom, om vi skal være med Gud og alle hans i Himlen, eller om vi skal være "i det yderste mørke med dens gråd og tænderskæren".

Ved at oprejse Jesus fra de døde har Gud gjort ham til Herre over både døde og levende (Rom 14:9). Fremtiden er helt udfyldt af Jesu kongedømme (1 Kor 15:25-28).

Kun ved at have og gøre Jesus til Herre er vi med i Guds fremtid. Udenfor ham er der kun død og fortabelse, med ham er der liv og evig salighed. Afgørelsen herom er du imidlertid med til at træffe. Derfor når kaldet til omvendelse lyder, er det tid for det: "er kommet nær: omvend jer og tor Tiden er inde; Guds rige er kommet nær; omvend jer og tro på evangeliet!" (Mark 1:15).

Af Carsten Thomsen

Lars von Triers minimalistiske film *Dogville* er en moralsk fortælling om nåde, tilgivelse og straf, der punkterer forestillingen om det uskyldsrene menneske.

Den kræver meget af sit publikum, unødigt meget. Filmspolerne kører i næsten tre timer, og den kontroversielle Trier har valgt udelukkende at filme på en stor scene, hvor byen Dogville kun kridtes op med hvide streger, og kulisserne er derfor meget sparsomme. Filmen ville have haft godt af en skarp klipping, så den blev halv så lang.

Som i andre af den danske instruktørs film, *Breaking the Waves* og *Dancer in the Dark*, er hovedrollen en simpel kvinde, der må gå grueligt meget igennem, før vi når historiens klimaks og eventuelle forløsning.

Grace (Nicole Kidman) er i 1930'ernes Amerika på flugt fra sin gangsterfar og kommer til en lille by i Rocky Mountains, hvor hun søger tilflugt. Byens "verdslige præst", Thomas Edison, er en ung idealist, en filosofisk teoretiker, som med ildhu går i forsvar for Grace. Hun udgør en fare, da hun er på flugt fra politiet og er efterlyst - men bør disse forhutlede fattige ikke inkludere Grace i deres selskab og skjule hende? Det gør de, omend lidt tøvende, og den på overfladen så skrøbelige Grace prøver at gøre sig nyttig i det lille samfund.

Langsomt bliver den røde løber dog trukket væk under hende og landsbyboernes velvilje skiftes ud med dyb fjendskab og mistro - hun bliver til sidst bundet til et jerndæksel, som hun må slæbe rundt på og samtlige landsbyboere udnytter hende på det groveste. Mændene seksuelt, mens kvinderne sætter hende til hårdere og hårdere arbejde. Og den tilsyneladende altruistiske Thomas Edison viser sig blot at bruge Grace som et teoretisk eksperiment i hans filosofiske spekulationer.

Filmens klimaks kommer, da gangsterfamilien opstøver den lille by, og Grace tvinges ud i et afgørende

valg.

Faderens ultimatum er klart. Hun kan fortsætte med at leve i byen under deres forhåelse eller lade mafiaens vrede ramme dem? Hun vælger det sidste - og byens befolkning udslettes i en grum massakre - mens hun selv tager tilbage til storbyen med sin far.

Filmen vakte megen opsigt, da den kom frem. I filmens rulletekster placerede Trier en række fotos af slummen og de undertrykte i USA, og den blev beskyldt for at være anti-amerikansk i Danmark. Fotokavalkaden i rulleteksterne er i mine øjne unødvendige, for filmen beskriver ikke et specifikt amerikansk fænomen, men en almengyldig sandhed.

Jeg betragter mere filmen som en universel kommentar til den iboende synd og det snævre rum for medmennesket, der så ofte karakteriserer os. Man glemmer hurtigt kridtstreger og manglende kulisser og griber i stedet af dette portræt af den tiltagende fjendtlighed, hvormed de undertrykte i byen selv bliver undertrykkerne. Grace flygter, og håber på - og tror vel også - at ondskaben ikke har nået udkanten af civilisationen, at der i landsbyen må eksistere en uspoleret godhed, der kan omfavne alle.

Men menneskets misundelse, brødnid og sig-selv-nærmest-attitude

er universel. Synden accepterer ingen landegrænser og ignorerer sociale lag, for den bor i menneskehjertet.

Vi genkender os selv undervejs i de alt for kendte reaktionsmønstre. Den kolde skulder, falske smiger, mobning, behovet for at beskytte sig mod det "fremmede" element i gruppen, den stigende mistæksomhed, udnyttelsen af den underprivilegerede. Alle disse ting, som står i modsætning til kristen næstekærlighed, og som Skriften advarer så ofte imod.

Gud: Dommer eller Frelser?

I Politiken skriver Kim Skotte: "Dog" er "God" stavet bagfra, og i *Dogville* viser man da også hellere tænder end barmhjertighed. Det Nye Testaments budskab er tilgivelsen. Det Gamle Testamente afregner »øje for øje og tand for tand.«

Denne simplificering er nærmest blevet et vedtaget mantra, og derfor er der ikke plads til en mere nuanceret opfattelse af Gud. Enten er han en omfavnende Fader, der ikke støder nogen væk, eller også er han en Torden ovenfra, som rammer alle. Der er ikke rum for en hellig og samtidig kærlig Gud. En retfærdig og nådig Gud.

I Triers "*Breaking the Waves*" og "*Dancer in the Dark*" må de to kvindelige hovedpersoner på hver sin

måde gå korsets vej, de vender den anden kind til - og det gør den ydmyge Grace også i Dogville, lige indtil den fatale finale, hvor hun i stedet overraskende påtager sig bøddelens rolle og bliver en slags dødsengel, der ødelæggende går gennem byen.

Trier leger med ordet Grace (nåde) - som i de andre to film har hans temaer meget religiøse overtoner - men i Dogville er slutningen mere tvetydig og åben for diverse fortolkninger. Han ønsker at chokere, da alt lægger op til en mere "nådig" finish.

I filmens sidste scener er der en længere samtale mellem Grace og hendes fader om tilgivelsen. Har disse mennesker fortjent den? Kan man tilgive og hvorfor skal mennesker have endnu en chance?

Nåde og straf er to kristne grundbegreber. Givet en lidt søgt teologisk vinkel, så viser beboerne ingen taknemmelighed for den Nåde, som kommer i skikkelse af Grace - og en dag vil "nådens tid" være forbi, og den samme Nåde kommer da for at dømme og straffe. Sådan kunne historien måske tolkes med en kraftig symbolik.

Denne kobling tror jeg dog ikke har været instruktørens intention - i stedet leger, og jeg understreger leger, Trier med de to begreber uden afgørende at forholde sig til moralen i filmen. Dogville har en tone af ironisering (træder især frem i fortællerstemmens indimellem sarkastiske kommentarer), som gør det svært helt at overgive sig til filmens præmis. Som om han vil provokere for at skabe en eller anden reaktion - næsten ligegyldigt hvilken. Er det i Triers øjne en retfærdig straf, som Grace udøver? Hvis ikke, hvorfor så lade slutningen hænge ukommenteret i luften?

I et interview siger han om sine film "Hvis der er en pædagogisk linje i mine film, så er det den, at de ikke er svar på noget. Der er nogle problemstillinger, der vendes, og det må gerne have en uddannende virkning på et publikum....publikum skal helst gå ud af biografen og sige: "Var det nu helt rigtigt, det, der skete?"

Det er nøjagtig den fornemmelse, man sidder med. Var det nu helt rigtigt? Nej, det var det ikke Trier.

Perspektiv Bibelskole

Perspektiv Bibelskole fortsætter på snart 10. år sine udgivelser. Drivkraften dengang som nu er vores overbevisning om, at kirken behøver Guds ord, at Skriften er uundværlig, hvis discipelskab skal opbygges, troen grundfæstes, modenhed udvikles og mennesket, som tilhører Gud, blive oplært og dygtiggjort til al god gerning.

Udover skriftgennemgangen har Bibelskole også to halvårige seminarer med fokus på teologi, dogmatik, historisk teologi og for de senere seminarers vedkommende på etik, apologetik, praktisk teologi og pastoral teologi. Endelig står vi også for udgivelsen af det blad, du her holder i dine hænder.

Vi har ikke helt det samme tempo på, som vi havde til at begynde med. Vi er færre aktive medarbejdere, og alderen har også begyndt sit indtog hos os. Men ved Guds nåde håber vi på at fortsætte en tid endnu. For den nærmeste fremtid med afslutningen af gennemgangen af 2 Peter efterfulgt i begyndelsen af 2004 med 2 & 3 Johannes samt Judas og Paulus' første brev til Timotheus. Anden halvdel af 2004 håber vi at afslutte med 2 Timotheus og Titus.

19.seminar afholder vi i København 13.marts og i Odense 20.marts og 20.seminar i Odense 28.august og i København 4.september.

Derudover håber vi også i 2004 at fortsætte udgivelsen af vore tidligere studier i bogform med to bind over Johannes-Evangeliet ved Peter Kjærsgaard.

Er du interesseret i vore tidligere studier (ca. 150 lektioner er det blevet til), som af evangelierne omfatter Markus- og Johannes, og alle Det nye Testaments breve, af Det gamle Testamente 1 Mosebog, 2-5 Mosebog, Josva- og Dommerbogen samt Ruth, Samuelsbøgerne, Salmernes Bog, alle profeterne til Sefanias, så kontakt venligst vores sekretariat, Lindevej 56, 5250 Odense SV, 66117321.

Vores bestik er at fortsætte bibelskolens arbejde også efter 2004, men det afhænger af, at medarbejderne er der. Seminarerne og Kristent Perspektiv tænkes fortsat i deres nuværende skikkelse, men med hensyn til gennemgangen af de resterende bibelske skrifter vil vi nok forlade lektionsformen til fordel for hæfte- eller bogudgivelser.

Vi værdsætter meget de, som har støttet bibelskolen gennem årene. Meget materiale er her forberedt, og mange arbejdstimer er lagt i det. Vi håber, at også en opvoksende generation vil have gavn af det og efterspørge materialet. Bed om, at behovet må blive følt og erkendt.

Bibelskolen råder også over et meget stor audiobibliotek med meget spændende materiale fra Proclamation Trusts forskellige stævner og konferencer, med prædikener fra Sankt Helens og All Souls Churches i London, med studier fra Institute for Contemporary Christianity i London, med undervisning fra Regent College i Vancouver, Canada, og på det seneste har vi også indkøbt en række audiotape med undervisning og prædikener af John Piper, Betlehem Baptist Church Minneapolis, U.S.A.

Alt dette materiale stilles til rådighed for Perspektiv Bibelskoles studerende og for læsere af Kristent Perspektiv. Er du interesseret kontakt Louis Nielsen, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, telefon 65963837, mail adresse: louis.nielsen@mail.dk.

PERSPEKTIV BIBELSKOLE, oktober 2003

For nogen tid siden stod et debatindlæg at læse i Kristeligt Dagblad (tirsdag den 26. august). Dele af debatindlægget vil blive citeret undervejs i artiklen. Anledningen til indlægget var den genopblussede strid om kirkelig vielse af homoseksuelle. Forfatteren til indlægget, provst Fonsbøl, har tidligere rykket ud som fortaler for Thorkild Grossbøl.

Det skræmmende ved Fonsbøls indlæg er ikke, at han går ind for vielse af homoseksuelle. Det er selvfølgelig skræmmende nok, men hans opgør med apostolsk kristendom og Bibelen, Det

indlæg viser dog klart, at nogle af kirkens folk er villige til at fjerne alt eller næsten alt fra kristendommen, som står moderne tankegang og moderne livsstil i vejen.

Bibelen ikke i høj kurs

Også mellem frikirkefolk, som de fleste af dette blads læsere regner sig selv til, står Bibelen de facto heller ikke så højt i kurs, som den engang gjorde. Man forstår godt Bibelselskabets forskellige initiativer og kampagner for at gøre folk mere interesseret i Bibelen; det er også på høje tid, måske er det allerede for sent.

Den personlige daglige andagt med bibellæsning og bøn er for mange af tidens travle kristne på vej ud. Bibelstudiegrupper og fællesskabsgrupper læser måske et ord her og der i Bibelen, men egentligt og koncentreret bibelstudium for at finde ud af, hvad Bibelen siger, bliver det sjældent til. Bibelstudier i forkyndelsesform er også sjældne at finde på kirkernes mødeprogram, og ved gudstjenesterne møder man nok Bibelen i de foreskrevne prædikentekster eller i frikirkerne i den tekst, præsten har valgt at prædike over, men igen her er det sjældent at opleve en dyb indføring i Bibelens eget budskab.

I praktisk teologi og i pastoral teologi er det også som regel den dagsaktuelle psykoterapeutiske og politiske måde at forstå tingene på og gøre tingene på, som fører an, sjældnere en rodfæstethed i Skriften og afsæt i Skriften. Skønt vi med Luther gerne beder og synger om, at Guds Ord skal være vort arvegods, er det alligevel sjældent, "at vi holder det højt i ære".

Tvivl om autoriteten

"For mig at se", erklærer provst Fonsbøl, "bliver Bibelen meget nemt et redskab for umenneskeligheden, når den tages bogstaveligt, læses som Guds ufejlbarlige ord og bruges som guddommelig autoritet, så man netop under henvisning til skriften fralægger sig ansvaret for at tænke og føle selv som et medmenneske, der lever i nutiden".

Svar på tiltale

Om Fonsbøls opgør med apostolsk kristendom og forsvar for vielse af homoseksuelle.

Af Louis Nielsen

gamle-såvel som Det nye Testamente, er endnu mere skræmmende.

Mange andre kirkelige debatter i de senere år har efterladt os med indtrykket af, at når det gælder kravet til kirken om at ændre på endda trossætninger, som kirken "står og falder med", er der intet dekorum, ingen ydmyghed og ingen tilbageholdenhed hos folk.

I de fleste tilfælde har kirkens folk dog afvist at efterkomme krav som "ud med Jesus", skabelse og kødets opstandelse, medens den overfor kravet om "bort med jomfrufødsel, dommedag og helvede" og afskaffelse af vielsesritualets "til døden skiller jer ad" (Politiken 16. september) allerede har vist sig mere føjelig. Men striden om Grosbøll, Fonsbøls artikel og andre

Problemet med disse ord er, at de indeholder både noget forfærdeligt og ydmygende sandt, men også noget forfærdeligt falsk. Ved at opstille en karikatur, som de fleste kender, opnår Erik Fonsbøl at så total tvivl om Bibelen, om den overhovedet er Guds ord, om den overhovedet har nogen autoritet, om den ikke snarere gør os dumme end oplyste, og om den ikke dybest set fratager os sand menneskelighed snarere end fremmer sand menneskelighed.

For mænd af Erik Fonsbøls observans ser det unægteligt ud som om, at enhver ekstern autoritet i kirken, være sig Bibelen, apostlene eller den kirkelige overlevering skal afskaffes til fordel for den offentlige mening, demokratiet, menneskerettighederne, den uindskrænkede frihed og politiske korrekthed.

Spørgsmål som hvad der er sandt, og hvad der er falsk i lære, liv og praksis, om sådanne spørgsmål da overhovedet kan stilles, afgøres ikke ved at søge til Bibelen, Jesus og apostlene, men af den dominerende opinion i tiden, som synes, at homoseksuelt samliv ikke alene er fuldt acceptabelt, men også insisterer på at Gud skal synes om det og bifalde det.

Som tilfældet er med flere andre moderne teologer, er Fonsbøls ord så kønne og forførende, at vi næsten bliver revet med, hvis vi da ellers forstår, hvad ordene betyder, for det er ofte hurdlen ved det, at det gør vi ikke:

“... For det var vel ikke det, der var meningen med evangeliet. [At kirken med henvisning til “Bibelens klare lære, Bibelens verdensbillede og Bibelens patriarkalske kvindeundertrykkende og fremmedfjendske samfundssyn” (ja den får bestemt ikke for lidt) skal “forhindre og bekæmpe snart sagt ethvert tiltag i retning af oplysning, nytænkning, medmenneskelighed og humanisme”] Tværtimod ser jeg netop evangeliet om Kristus som et opgør med enhver farisæisk fundamentalisme, der kun ser skriftens tids- og stedsbestemte bogstav som guddommelig og uforanderlig lov, men ikke ser den ånd, der ligger bag skriftens vidnesbyrd - ikke mærker frihedserklæringen til mennesker om at tænke og føle og handle som selvstændige, ansvarlige medmennesker

- ikke hører kærlighedserklæringen fra korset til en forstenet, menneskefjendsk verden om at modtage og selv finde tilbage til den menneskelighed og den næstekærlighed, vi blev skabt til at udfolde, mens tid er.

Er det ikke bare lidt bemærkelsesværdigt, at det sekulære samfund igen og igen skal vise kirken vejen frem, netop hvad angår menneskeligheden - f.eks. med loven om registrering af partnerskab? Det burde efter min mening være omvendt, når man tænker på den ufattelige åndelige rigdom, kirken

“ufattelige åndelige rigdomme”, men hvad disse rigdomme er, får vi ikke noget at vide om, for stort set lykkes det provst Fonsbøl med sit korte indlæg at problematisere alt, hvad vi forstår ved overleveret kristendom.

Bibelen er mest en farlig, negativ, menneskefjendsk bog; Paulus og hele Det nye Testamente er med deres holdning til jøder oprindelsen til antisemitisme og jødehad, og Paulus har med sin afvisende holdning til homoseksuelle “legitimeret undertrykkelse og nedværdigelse af

Ifølge Fonsbøl afgøres spørgsmål om,

hvad der er sandt og falsk i lære, liv og

praksis ikke ved at søge til Bibelen, Jesus

eller apostlene, men ved at søge den

dominerende opinion i tiden.

forvalter, og som den burde forkynde i tide og utide: friheden i Kristus til at overskride enhver grænse og ethvert skel, som fordomme og umenneskelighed - herunder den bibelske - sætter mellem mennesker”.

Hvad er der tilbage af Bibelen?

Standser man op, og ser man bort fra retorikken - hvad man jo desværre langt fra altid gør, når man præsenteres for en florumvunden udtalelse som denne - så må man nok spørge, hvad alt dette betyder, og hvad det implicerer.

Kirken og kristendommen rummer

generation efter generation af dem, som er anderledes og udenfor”.

At kirken gennem en stor part af Europas kristne kultur har været “en magtkirke” er desværre sandt nok, men at kirken har været undertrykkende netop ud fra “Bibelens klare lære, Bibelens verdensbillede og Bibelens patriarkalske, kvindeundertrykkende og fremmedfjendske samfundssyn” er en meget bitter kop te at servere for os en tidlig morgen eller for øvrigt på et hvilket som helst tidspunkt af døgnet.

Hvad er der tilbage af de “ufattelige åndelige rigdomme, kirken forvalter”?, er der efter dette god grund til at

spørge. Og hvad er disse rigdomme? Er den ufattelige åndelige rigdom "frihedserklæringen til menneskene om at tænke og føle og handle som ansvarlige medmennesker"? Er kristen frihed væsentligst kun det "i Kristus at overskride enhver grænse og ethvert skel, som fordomme og umenneskelighed herunder den bibelske sætter mellem mennesker"?

Humanisten Fonsbøl

Det er mere i det, Fonsbøl skriver af positive ting, at han er farlig og forførende end i det, han skriver af negative ting. Det farlige og forførene ligger i, at følelserne,

helt overladt til os til at bruge, som vi finder det for godt; pluk det ud af den, du kan bruge og smid resten væk, det er såmænd ikke andet værd, det er holdningen. Bibelen er jo på mange måder farlig, undertrykkende, menneskenedværdigende.

Bibelens Jesus, Menneskesønnen, kirkens Frelser, Herre og Gud var grænseoverskridende og radikal til det umulige. Ingen tvivl om det. Men var Jesus humanist og oprører mod alt overleveret og bestående? var han protypen på en hippie med disses flamboyante livsstil og flambyante sange om at "make love, not war"? var han en revolutionær frihedshelt à la Che Guevara, eller var han Herrens Tjener,

plads, vi har optaget af bladets sider til dette opgør med provst Fonsbøls indlæg, var ilde anbragt, hvis det hele kun er noget, som vedrører Folkekirken.

De fleste af os viger uden tvivl mange skridt tilbage fra at sige det, Fonsbøl siger, og vi er også fundamentalt uenige med ham både i hans bibelsyn, hans kristologi og hans konkrete holdning til homofile ægteskaber. Alligevel kan vore følelser og fokus godt ligge på linje med Fonsbøl.

For den tendens, eller - vi kunne næsten kalde det - det paradigmeskift, hans artikel afspejler, er det, hvor Gud er blevet detroniseret og mennesket har indsat sig selv på Guds trone. Sådan har det været siden syndefaldets dage, vil nogen kunne indvende og sandt nok. Forskellen er blot, at hvad der før var noget man kun hviskede, og som man rødmede over ved at gøre det, nu er blevet til et råb, som ingen længere skammer sig over at stemme i med.

Om noget er godt eller ondt, sandt eller løgn, rigtigt eller forkert, afgøres ikke længere ved henvisning til den nedarvede fællesmenneskelige visdom eller til Guds autoritet i Bibelen.

Gud har ikke længere nogen anden autoritet end den, vi vælger at give ham, og da Han har meddelt sig til os næsten udelukkende gennem Bibelen, og Bibelen ikke længere anses for at være Guds ord til os, så ved vi næsten ikke noget om Gud eller måske rettere, vi ved kun det, vi selv vil vide.

Det ved vi så til gengæld så meget desto mere. (Spørgsmålet om Bibelen er Guds ord eller ikke, og om vi i Bibelens ord har en autentisk åbenbaring af Gud og hans vilje og veje med mennesket, er derfor meget mere afgørende for kristentroen, end vi sædvanligvis er villige til at indrømme).

Følelsesbetonet

I dag orienterer vi os ud fra vore følelser, hvad medierne er særdeles dygtige til at udnytte. Følelserne kan få os alle op af stolene, også politikerne. At være homoseksuel forstås mere og mere som noget genetisk bestemt, noget vi er født til at være på samme måde, som vi er født som sorte eller hvide, drenge eller piger.

Bibelen er i Fonsbøls udgave af kristendommen

reelt afskaffet. Den er ikke på nogen tænkelig

måde Guds ord, den har ingen autoritet, den er helt

overladt til os til at bruge, som vi finder det for

godt. Pluk det ud du kan bruge og smid resten væk.

som ligger bag hans udfald, vil mange kunne identificere sig med, men når det gælder hans holdning til evangeliet, til Skriften, til apostlene, og også til Jesus, så forekommer Fonsbøl langt mere at være humanist end kristen.

For i virkeligheden er det et humanistisk evangelium i postmoderne, menneskerettighedstænkende jargon, Fonsbøl præsenterer os for, og ikke det autentiske kristne evangelium.

Bibelen er i Fonsbøls udgave af kristendommen reelt afskaffet. Den er ikke på nogen tænkelig måde Guds ord, den har ingen autoritet, den er

den lydige Guds Søn, forkynnderen af Guds rige med dets understregning af Guds styre?

Kan kirken efter Fonsbøls model længere kaldes "Guds kirke, sandhedens søjle og grundvold"? er den det, efter at Moses, Bibelen, Paulus, de kirkelige bekendelser er blevet udvist af kirken? Fik Fonsbøl lov til at handle og sætte tonen i kirken, så var kirkens grundvold borte, og så var der ikke længere nogen kirke, uanset om bygningerne stadig var der og blev der.

Gud detroniseret

Man kan sige, at den forholdsvis megen

Samtidig har vi været gennem en seksuel revolution, hvor sex ikke længere betragtes som noget, der hører ægteskabet til, men som vi kan praktisere, når som helst vi føler lyst til det.

At få opfyldt sine seksuelle behov uanset hvilken orientering og retning de går i, anses som en menneskeret. Ingen skal længere diktere os noget, hvad sex angår.

Nægter vi at anerkende homoseksuel praksis, diskriminerer vi, viser mangel på respekt og krænker individets rettigheder. Og denne måde at se på tingene på og forstå tingene på har nu vundet hævd i sådan en grad, at homoseksuelle forhold ligestilles juridisk med ægteskab.

Den eneste institution, som har haft svært ved at følge dette mønster og anerkende tingenes nye tilstand, er kirken. Kirken har derfor været og er under et enormt pres til at følge trop, i enkelte lande er det endda ved lov foreskrevet kirken, at den skal så at sige "skik følge eller land fly".

Folkestemning gør ikke sand

For dem i kirken, der ikke anerkender Bibelens autoritet, er dette en ret så simpel afgørelse. Kirken følger bare samfundet og stiller også gerne kirkens ritualer og symbolkraft til rådighed for ægteskaber mellem to af samme køn. Og man gør det ikke bare nødtvungent, men gerne, og finder smukke teologiske begrundelser for at gøre det.

De i kirken, som med henvisning til Bibelen og til kirkens lære ikke synes det er nogen god ide, men holder fast ved det gamle, kan man altid affeje som selvretfærdige, hårdhjertede mennesker, endda som fundamentalister, og værre kan det ikke blive i det åbne, frie, postmoderne samfund.

Men tænk, hvis det nu forholdt sig sådan, at det faktisk er en særdeles menneskekærlig og menneskeværdis handling at afvise homoseksuel praksis.

Det, man sådan gennem medierne manipulerer den offentlige mening til at anerkende som godt og naturligt, bliver ikke uden videre godt derved.

Folkestemninger er yderst

Vi trænger til besindelse

omkring, hvem der er Herre

i kirken, og til besindelse

omkring Skriften, og til

at få opfrisket at det er

Jesus og apostlene, som er

menighedens grundvold.

overfladiske og labile, kan let slå om, og den anerkendelse, den homoseksuelle møder, er ikke sand medmenneskelig respekt, og meget hurtigt kan han eller hun føle sig afvist og alene og henvist alene til ligesindede, hvoraf nogle måske bare er liderlige og promiskuøse, som bare bruger den homoseksuelle og derefter gør sig færdig med ham.

De homoseksuelle selv bibringes en forståelse af deres seksuelle natur som en del af dem selv, de ikke kan udøve nogen kontrol over, og som de bare blindt må følge. Set fra en bibelsk horisont er det menneskenedværdigende. Menneskets skabelse i Guds billede indebærer, at vi har et valg, at vi kan sige nej og ja vejledet af Guds ord gennem vor samvittighed, for den kristne af Helligånden.

Ikke at have sex eller at ikke kunne have sex er en mangel eller et savn, men som sådan ikke begrænset til de homoseksuelle, men sex er, skønt en overordentlig stærk drift hos de fleste, ikke en livsnødvendighed.

Man kan, hvad der måske forekommer utroligt for en sexfikseret og sexdomineret tid som vores leve et helt igennem integreret, fuldgdyldigt og

menneskeverdigt menneskeliv uden sex. Jesus levede sådan et liv.

Modtager alle syndere

Kirken har som Jesu Kristi kirke ingen ret til at afvise den homoseksuelle, men modtager ham som en synder på ligefod med alle de andre syndere, som kirken består af og gennem troen på Jesus som en broder mellem brødre, renses og helliget ved Jesu Kristi blod. Men kirken vil ikke finde en fortsat homoseksuel praksis som forenlig med de anvisninger, Helligånden gennem Guds Ord har givet os, og som Helligånden og Guds kærlighed udhældt i hjertet hos hver den, som tror, også giver hjælp og kraft til at forsage.

Og det at leve efter Guds vilje og efter Guds lov vil vi, når Guds lov ved Helligånden er indskrevet i vore hjerter, ikke finde livsfornægtende, menneskefjendsk og frihedsnægtende, tværtimod vil vi efterhånden ligefrem finde vor frihed og fred i at gøre det.

Vejen for kirken frem er, at vi omvender os, hvis den stadig skal være Jesu Kristi kirke og ikke skal opleve at se ham komme og slukke lyset og i yderste fald kaste os ud i mørket udenfor. At vi omvender os fra en kristendom, som i mange tilfældige ikke er andet og mere end en bleg afglans af humanismen, nu iklædt postmodernismens klædedragt.

Vi trænger til besindelse omkring, hvem der er Herre i kirken, og til besindelse omkring Skriften, og til at få opfrisket at det er Jesus og apostlene, som er menighedens grundvold.

Skal kirken modnes og være Guds talerør i tiden, sker det ikke ved, at den forlader sin grundvold, men ved, at den den "holder fast ved Hovedet" og "vokser op til Hovedet, ud fra hvem hele legemet føjes sammen og holdes sammen, idet hvert enkelt led hjælper til med den styrke, det har fået tilmålt, så legemet vokser og opbygges i kærlighed" (læs hele afsnittet Ef 4: 9-16).

Det er på høje tid, at kirken, folkekirker såvel som frikirker kommer i gang med den overvejelse, og at vi træffer vort valg.

KAOTISK IDENTITET

Vi surfer og zapper - strømmen af information er enorm, men samtidig flygtig og tilfældig. Vi ser nærmere på en postmoderne hverdag.

Det mest utrolige faktum ved postmodernismen er dens totale accept af det flygtige, det splittede, usammenhængende og kaotiske, skriver David Harvey i bogen *The Condition of Postmodernity*.

Postmodernismen prøver ikke at bekæmpe uorden og det meningsløse, men bekræfter, ja omfavner kaos, svømmer rundt i det som en veltilpas fisk. Vi vil i denne artikel se på, hvad denne tendens i tiden betyder for vores selvopfattelse og identitet.

Årsagen til dette kaos er, at de store fortællinger og ideologier, inklusive kristendommen, er døde. Det kristne

verdensbillede, den store fortælling om skabelse, faldet, forløsningen og frelsen er noget, som for den kristne giver substans og mening og relevans i alle livets sammenhænge - men dette er noget en postmoderne tid afviser. Der er ikke et sammenhængende verdensbillede i dag, der giver menneskers liv mening, intet sæt regler »i himlen«, der styrer menneskets valg, der er kun en jungle uden vejskilte.

De store ideers død betyder samtidig en følelse af tab og meningsløshed, da der ikke længere er noget, som binder og lænker de forskellige personlige erfaringer sammen. I stedet søger

mennesket individuelt sin egen lille mening i tilværelsen.

Over porten til orakel-templet i Delphi stod der: 'Kend dig selv' - og at »finde sig selv«, »forstå sig selv«, »finde sin identitet« er slagord i en udpræget jeg-kultur i en grad, der ikke er set før i kulturhistorien.

Det er selvfølgelig vigtigt at vi kender vor identitet, at vi ved, hvem vi selv er og har en klar selvopfattelse - og som kristne vil denne identitet være rodfæstet i evangeliet, i forholdet til Jesus Kristus, som har fundet os, kaldet os og fyldt vort liv med mening.

At leve sit live med dette »kald«

fra Gud, med den kristne tradition i bagagen skaber kontinuitet, men dette er tabt i en postmoderne tid.

For mange er forholdet til livet et projekt, der udkastet, hurtigt gennemføres og droppes til fordel for et nyt projekt. Traditioner er blevet afløst af livsstile, som kan skiftes ud.

Værdiløsheden ses af postmodernisten som en mulighed for at udnytte alt, sammenblande gammelt og nyt, skabe nye identiteter.

Postmoderne valgfrihed

"Den gældende norm er uhammet pluralisme. Vi er frie til at vælge, som vi lyster, uden at være varigt forpligtet på det valgte". (Lars Fr. H. Svendsen, Kedsomhedens Filosofi)

Det er nu alt for let at vælge identitet, men ikke nemt at holde fast på den...Jo friere valget er, desto mindre føles det som et valg. Valget mangler vægt og soliditet. Det kan tilbagekaldes med kort varsel eller uden varsel. Det efterlader ingen spor, det giver hverken rettigheder eller ansvar, skriver Zygmunt Bauman, i artiklen Postmoderne Virvar.

Valgfriheden ses som et af de største goder i dag. Vi kan ikke få nok valgfrihed, for det giver en fornemmelse af, at vi ikke er styret af nogen eller noget andet end den norm, vi selv personligt sætter.

Rod i hovedet

Men den øgede valgfrihed og den mængde af information, det enkelte menneske modtager gør, at overskueligheden på forhånd må opgives.

Hele tiden sker der en opsplitning i tilværelsen i usammenhængende områder: Som ægtefælle, ansat på kontoret, forbruger, modtager af information, fritidsmenneske. Hele tiden forsøger vi at tilpasse os lige nok til et samfund i rivende fart, selvom det minder om at skulle springe på et kørende tog hver dag.

Hvordan da leve? Jo ved at sætte sig igennem i al denne kaos, konkluderer flere postmoderne teorier. Det handler først og fremmest om at følge med, om "kunsten at navigere i kaos". Det gælder hele tiden om at ændre sig og

Mængden af viden, billeder og koder forøges med en rivende hast - men de giver ikke plads til fordybelse

være på omgangshøjde.

Dette stormløb mod mennesket slider forsvarsmekanismerne. Tilbage er nu sårbarhed. At være fleksibel og åben over for ændringer og udviklinger er samtidig åbenhed over for usikkerhed, tvivl og orienteringsløshed.

- Set udefra fungerer samfundet i det daglige. Alle kommer til og fra arbejde, får hentet de rigtige børn i vuggestuen og på fritidshjemmet, får købt ind, får sat sig ned foran fjernsynet. Men inden i hovederne er der ofte rod, hvis der er liv. Rigtig mange har deres eget, personlige ingenmandsland at rave rundt i, søgende efter pejlemærker i mere eller mindre granatchokeret tilstand. Det er blevet deres egen sag at finde dem, og for mange lykkes det ikke, skriver Henrik Jensen i Ofrets Århundrede.

Strøm af information

I hverdagen forstærkes og videregives denne åbenhed og dette kaos gennem de elektroniske medier og den moderne teknologi. De digitale massemedier har indtaget vores hverdag og overdækker os med en enorm mængde af flimrende informationer.

Modernitetens kultur var i vid udstrækning en skriftkultur, og den afløses i stigende grad af en postmoderne billedkultur: Internettets virtuelle realitet, computerspil, multimedier, tv-reklamer, video og dvd.

Fjernbetjeningen er et symbolsk udtryk for postmodernisme. Med den lille tingest kan vi zappe rundt i en verden af flimrende oplevelser. Jeg kan surfe på nettet, ja ord som at surfe og zappe røber, at det er en kultur, som flagrende bevæger sig rundt på overfladen uden rigtig at komme i dybden, uden tid til eftertanken og refleksionen.

- Mængden af viden, billeder og koder forøges med en så rivende hast, at måtningsgraden er ved at være nået. Vi har aldrig tidligere været omgivet af så mange billedlige udtryk, men de betyder bare ikke meget. Vi kan ikke nå at opfatte dem. Underholdningsfilm, billeder af vold, kulinariske specialiteter og flykapringer glider forbi os i en hurtig strøm. Mødet med disse skiftende visuelle indtryk, der aldrig giver plads til fordybelse, nedslider både vor evne til at forstå og vor medfølelse. Forskellen mellem tv-skærmens spejlbilleder og den virkelige verden bliver slørede.

Tænk f.eks. over, hvordan vi ofte vurderer politikere på skærmen. Vi reagerer langt mere på, om politikerens sveder, stammer, om han/hun virker oprigtig, har »varme«, virker medfølelse end personens politiske standpunkter og moral.

Spørgsmålet er også, om vi virkelig bliver mere medfølelse i strømmen af dokumentarprogrammer om vanskabte børn, om personlige ulykker, naturkatastrofer, krige og vold. Betingelserne for global medfølelse er mere end nogensinde tilstede, men hvor tæt kommer disse informationer på os?

De truende ulykker gør os selvfølgelig angstelige og bekymrede, men på den anden side hører vi om det hver dag, og det bliver en del af den daglige rutine - efter børnetimen og før vejret og sporten. Det hele er den samme surdej - nyheder, underholdning: Infotainment. (Ofrets Århundrede, side 372).

Musikvideoen

Et slående eksempel på de elektroniske mediers indflydelse er musikvideoen, som i dag udgør en væsentlig del af helt unges medieforbrug. Man slapper

af, nyder hinandens selskab, mens musikvideoen flimrer over skærmen på MTV eller Boogie. F.eks. sender MTV verden over døgnet rundt med et to-cifret million-tal af seere 24 timer i døgnet.

Musikvideoerne har udviklet en ekstrem hurtig klippertype præget af mange indstillinger, gentagelser og kontraster. Symbolikken er ofte særdeles håndfast. Der appelleres meget direkte til følelserne og underbevidstheden og ikke til forstanden.

- De mange usammenhængende og tilsyneladende uvedkommende billeder er hentet fra forskellige områder. Netop sammenkædningen af solistbilleder, handlingssekvenser og korte, meningsløse surrealistiske klip er det, der i forening åbner direkte adgang til den enkelte videoseers private fantasier og herved leverer råmateriale til de ubevidste romantiske eller seksuelle fantasier og drømme, der er mange musikvideoers egentlige indhold.

Man kan drømme sig til en slags identitet med musikvideoens pop- og rockstjerner. De er ikke kun idoler, men også mytologiske helteskikkelser. De symboliserer det mod, den handlekraft og den selvstændighed, som mange af de unge ikke synes, de har.

En farlig udvikling i musikvideoerne er, at alle værdierne bliver overeksponeret, dvs. de har en alt for synlig appel, og dermed bliver udtømt for mening. "Vi gør intet andet i dag end at udtrykke os indtil denne fuldstændige udtømming", siger Braudillard. Ingen har effektivt udnyttet popkulturen og musikvideoerne bedre end popstjernen Madonna. David Wells beskriver hende i bogen »God in the Wasteland«:

- Hun har gjort karriere ved at bryde alle grænser ned. Hun er indbegrebet af jomfru-skøgen, skiftevis sofistikeret og vulgær, skrøbelig og skudsikker, forførende og tøvende. Hun er på mange måder den perfekte personificering af den postmoderne virkelighed: Det sensationelle uden substans, bevægelse uden formål, en selvskabt person, der undergår konstante forandringer for sin egen skyld. I hendes verden er alt åbent og flydende. Alle grænser og tabuer er borte. Alt er muligt. I tabet af "meta-historien" er der ingen struktur af mening, som transcenderer den

Madonna er den perfekte personificering af den postmoderne virkelighed: Det sensationelle uden substans, bevægelse uden formål. I hendes verden er alt åbent og flydende. Alle grænser og tabuer er borte. Alt er muligt.

personlige præference. I dette territorium er alle forskelle mellem rigtigt og forkert, godt og dårligt ikke bare kollapsede - men blevet irrelevant.

Litteratur og film

Ikke kun "populær-kunst" som musikvideoer, men også andre udtryksformer som litteratur, film og billedkunst er præget af en postmoderne tankegang.

Det er ikke tilfældigt, at netop filmen, der lever af at skabe illusioner, har fået så megen opmærksomhed i den postmoderne epoke. Flere filminstruktører har fjernet sig fra den lineære fortællestruktur, hvor man følger en historie fra start til slut. I stedet springes der mellem drømmesekvenser og alternative verdener.

Matrix er et af de bedste eksempler, hvor der veksles så meget mellem "virkelighed" og "kunstig computerskabt virkelighed" - selvom det hele jo i virkeligheden er opdigtet. Grænserne mellem de to verdener bliver utydelige og stiller spørgsmålstejn ved, om der reelt er nogen objektiv virkelighed, vi kan forholde os til. (Læs i øvrigt vores gennemgang af film i nr.

3, 2002 "Virkeligheden eller Matrix?").

I litteraturen er en bog som Bret Easton Ellis' *American Psycho* et godt eksempel. Her en sammenfatning af bogen af Lars Fr. H. Svendsen:

"Der er ingen helhedsmening i *American Psycho*, alle hændelser er nærmest atomiserede. Romanen har en helt flad og episodisk struktur, uden nogen egentlig fremdrift, og den løber ud uden udgang. Romanen består ikke af andet end den unge, velstående Patrick Batemans beskrivelser af tøj, fjernsynsprogrammer, drab, tortur, drikkevarer, overfladiske dialoger etc... Han er blottet for egen identitet og han kompenserer for et minimalt selv ved hele tiden at forsøge at overskride, at udfolde sig. Alle Patricks handlinger virker helt vilkårlige. Gentagne gange understreges det, at der ikke er nogen som helst grund til at gøre det ene frem for det andet«.

Identitet i Kristus

Det er klart, at disse ting efterlader evangeliske kristne med en enorm udfordring.

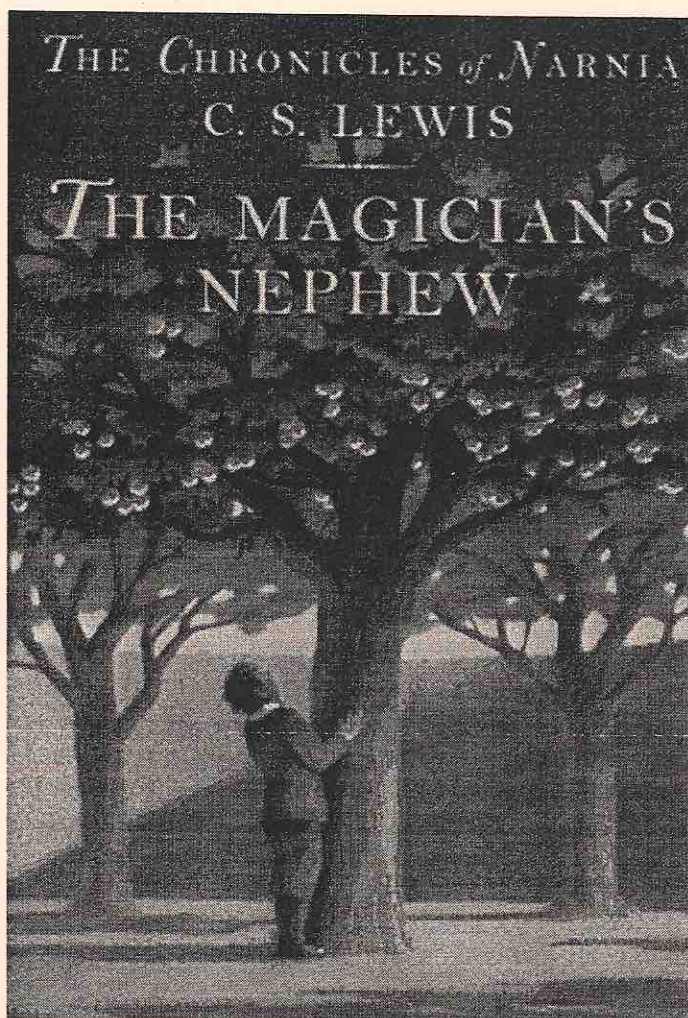
I et kristent verdensbillede er et meningsfyldt liv integreret i Gud selv. Formålet og meningen med vore liv må komme fra det evangelium, der har sit centrum i Kristus Jesus, som er uden for tid og rum, transcendent og alligevel samtidig immanent i os, boende i os, blivende i os.

Det står i skarp modsætning til ethvert verdensbillede, som så ekstremt relativiserer alting og udtømmer alting for mening og formål. Uden Gud, så er det rigtigt, at der ikke ville være nogen overordnet mening, der ville kun være en illusion af meninger. Men Gud kalder os ikke til at producere vor egen mening og betydning.

Han kalder os specifikt til at følge ham, at blive rodfæstet i ham, at lade ham være vort liv, vor identitet, vort håb, vor frelse, vor endelige målestok for vore valg, vor etik, moral og levevis og "livsstil".

Vi vil i næste artikel se på postmodernismens udfordringer for den kristne menighed.

Bearbejdet artikel af Carsten Thomsen - ud fra Karl-Jørgen Helmichs materiale om postmodernisme.

Det Skabte Uden Lige

Af Louis Nielsen

Narnias skabelse fortsætter gennem kapitel 9 og 10, smukkere, mere bevægende, mere majestætisk, mere tankestimulerende, mere kaldende på afvisning eller tilbedende overgivelse end nogensinde.

I denne fortsatte skildring af Narnias skabelse bliver det også klart, at Lewis' fortælling ikke bare er en gendigtning af Bibelens skabelsesfortælling i eventyrets form. I den er vi både i fortid og nutid, i eventyrets begyndelse, men vi er også i vores eget eksistentielle nu.

Vi også mere end aner, at Narnia ikke er den absolutte begyndelse, den hører alene Aslan til. Mere og mere tydelig træder han frem, og træder frem som

den ENE, den helt i sig selv hvilende, som ingen kan hamle op med. Han lader sig ikke distrahere og forstyrre bort fra sit forehavende, i stedet er han involveret, endda dybt involveret, men på sine egne præmisser og ud fra sin egen dagsorden.

Aslan er ubeskrivelig majestætisk, frygtindgydende, uundgæelig for alle, ingen kan ignorere hans eksistens, man tvinges til at forholde sig til ham, gemme sig for ham som onkel Andrew, kaste en jernstang efter ham som Jadis, skælvende nærme sig til ham som

Digory.

Ingen af Narnias skabninger er til uden ham, og han fastlægger og bestemmer suverænt deres skæbne og opgave i hans kongerige. Som i Bibelens skabelsesberetning opstår de alle af jorden, men det er Aslans sang, som efterhånden er blevet til en symfoni iboende dennes højere og dybere toner og blidere og voldsommere passager, som kalder dem frem lige fra mus til elefanter.

Nogle af dem udvælger han til særlige privilegier, til at stå i et særligt forhold til ham og til med godhed og trofasthed at varetage hans kærlighed og omsorg for alt, hvad han har skabt. Dem gør han til talende væsener. Talens brug bliver deres adelsmærke, tegnet på deres

N A R N I A

Troldmandens Nevø - 3. del

særlige status hos ham og i hans land. Ordet og talen er i Bibelen menneskets adelsmærke, tegnet på, at vi er skabt i Guds billede.

Hvilket slags land er Narnia?

Ved at svare på det spørgsmål får vi indsigt i flere af Lewis' kongstanker og grundliggende idealer:

Narnia bliver som Aslans eget og særlige land et vidunderligt skønt land. Vi kan ligefrem kalde det skønhedens, det ædles og godes land.

Kapitlerne 9 og 10, er, som Narniakrøniken i det hele taget er det, prosa, men der løber en fin poetisk åre igennem dem. Det er ikke kun

mod det skønne. Men det er som om, at det forrige århundrede, hvis voldelige og blodige tendenser bestemt ikke er blevet mindre i det århundrede, vi lige har påbegyndt, har demoraliseret os og forkøblet os så meget, at det gode og det skønne er blevet så uvirkeligt for os, at vi ligefrem trives bedre med det stygge og grimme.

Hvorfor ynder f.eks. nogle rockmusikere at optræde så hæslige som mulige? Hvorfor ser vi graffitiens hærgen over alt i det offentlige rum? Hvorfor den hæslige arkitektur, de hæslige skilteskove i bybilledet, hvorfor vandalismen, hærværket mod kirkegårde, det voldelige angreb på så at sige alt, hvad der er smukt.

bog er Narnia sne og is og forstenede skabninger og evig vinter på grund af hende. Død og ødelæggelse følger hendes spor; hvor hun er, der er de. Skøn er hun, isnende skøn, men hendes skønhed er rendyrket forfængelighed og selvviskhed blottet for godhed, dødens og helvedes forblændelse, ikke livets og Himmels skønhed som Aslans er det.

Onkel Andrew kan heller ikke lide Narnia. Han har allerede inddrukket så meget af det onde, at det har indtaget ham. Men sammenlignet med Heksen er han amatør, endda af den latterlige slags.

Han er dog ikke blind for, at dette land har store kommercielle værdier.

Aslan vil, at Narnia skal være en verden fuld af dåd, af handlinger, som udspringer af mod. Aslan vil en verden af kærlighed, en verden af tanke, refleksion og fællesskab, der rækker ud mod det overjordiske.

vor fantasi og vort intellekt, der bliver berørt, vore følelser medinddrages i allerhøjeste grad, og vigtigst af alt det bedste i os kaldes frem.

Sådan er det i virkeligheden med megen kunst, poesi, eventyr, drama, musik, billedkunst, filmkunst. Sådan er det ikke mindst med Bibelen, hvor Guds fuldkommenhed og evige godhed udstråles i og gennem hans værker. Derfor opfordres vi til at se, skue, høre, endda smage Guds godhed, og give Herren, ja give Herren ære og pris.

Skønhed er ikke det, som står højest i kurs i moderne kulturliv, og vi må medgive, at når nogen forsøger sig med det skønne, bliver resultatet ofte sentimentalt, nostalgisk og forlorent. Det grimme, det stygge, og hæslige falder mere i hak med tiden.

Alligevel længes mange mennesker

Hvorfor pornografien med dens hån mod den menneskelige krop og mod kærlighedshandlingen selv? Hvorfor piercinger og tatoveringer?

Er vi kommet så meget på afstand af Gud, det godes og skønnes kilde, at der hver gang vi ser det, ligefrem "farer en djævel i os", så vi må ødelægge det? Disse betragtninger har ført os langt bort fra Narniasporet. Og dog kan Heksen ikke holde ud at høre og se Aslans skabelsessymfoni, hun væmmes ved den, ja hun hader den så meget, at hun forsøger at få ram på Aslan og kaster i desperation jernstangen efter ham, den jernstang som er her, fordi hun for et øjeblik siden har hærget og ødelagt i London.

Vi genkalder os også den blodige historie om hendes grusomme ødelæggelse af Charn. I den næste

Klimaet, de smukke landskaber, landets foryngende kraft selv på en gammel slyngel som han. Han øjner muligheden for store rigdomme til sig selv, kunne han dog få ram på den "forbandede" løve. Han tænker desværre på at slå Aslan ihjel, og tåbeligt forestiller han sig, at havde han bare et gevær hos sig, skulle det nok kunne lade sig gøre.

Onkel Andrew er bestemt ikke noget særligt, en forfængelig, lurvet, udnyttende og fej gammel nar med visse okkulte evner. Han lader andre gøre arbejdet for sig, herunder også det farlige arbejde, medens han gerne selv vil høste alle fordelene. Han vil også hjertens gerne udnytte hele Narnias potentiale af gode, eksotiske og dejlige ting, men Narnias skaber viser han ingen respekt, kun foragt. Ham må

man se at komme af med.

Hurdlen er bare, at ham kommer man ikke af med. Heksens forsøg med jernstangen, som hun kaster efter Aslan og rammer ham lige mellem øjnene, anfægter ham ikke det mindste; han ikke så meget som ser sig omkring, men fortsætter ufortrødent sin sang:

"Selv om dens bløde trædepuder ikke lavede den mindste støj, kunne man mærke jorden skælve under dens vægt".

Kun Lewis kan skrive sådan!. Men siger det ikke alt, og siger det, så det står ristet i hukommelsen?

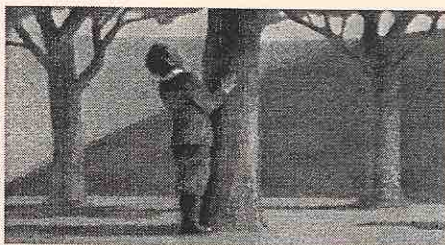
Onkel Andrew, så ussel og lurvet han er, ligner dog ethvert andet medlem af familien Homo Sapiens ved, at han som vi hver eneste dag drager fordel af Guds verden og høster alt, hvad vi kan af denne verden, uden at vi vil vide af vor Skaber, uden at vi "ærer og takker ham som Gud" (Rom 1:21).

Frihedens land

Narnia er frihedens land, den hensynsfulde, ansvarsfulde friheds land:

"Men de par, som den (løven) berørte, forlod straks deres artsfæller og fulgte efter løven. Til sidst standsede den op, og alle de dyr, den havde rørt ved, kom hen og stillede sig i en stor rundkreds uden om den. De andre, som den ikke havde rørt ved, begyndte at vandre væk. Langsomt tonede lyden af dem bort i det fjerne.For første gang den dag var der fuldstændig tyst - når man så bort fra lyden af rindende vand. Digorys hjerte bankede vildt; han vidste, at der skulle til at ske noget meget højtideligt. Han havde ikke glemt sin mor; men han var helt klar over, at han ikke - end ikke for hendes skyld - kunne afbryde det, der hændte her.

Løven, hvis øjne på intet tidspunkt blinkede, stirrede så stift på dyrene, at det næsten så ud, som om den forsøgte at brænde dem til døde med sit blik alene. Og langsomt begyndte de at forandre sig. De mindste dyr - kaninerne, muldvarpene og den slags - voksede sig en hel del større. De meget store dyr - det var mest elefanterne, man bemærkede det ved - blev en smule mindre.

*"Le uden frygt, kære
skabninger. Nu, hvor I
ikke længere er stumme
og uforstandige, behøver I
ikke altid være alvorlige.
For spøg såvel som
retfærdighed følger med
talens brug".*

Højt, højt oppe, hinsides det blå himmelslør, der skjulte dem, begyndte stjernerne igen at synge - en ren, kold, svært forståelig musik. Så kom der - enten fra himlen eller fra løven - et pludseligt, flammende lysglimt (men det brændte ikke nogen), og blodet blev pumpet rundt i børnenes kroppe, så det snurrede, og den dybeste, vildeste stemme, de endnu ikke havde hørt, sagde:

"Narnia, Narnia, Narnia, vågn til dåd. Vis kærlighed. Tænk. Tal. Bliv vandrende træer. Bliv talende dyr. Bliv overjordiske vande".

Det var naturligvis løvens stemme. Børnene havde længe nok været sikre på, at den kunne tale; alligevel var det et chok, da den endelig gjorde det - et på en gang smukt og forskrækkeligt chock. Og alle disse væsener ("skovens guder og gudinder; med dem fulgte fauner og satyrer og dværge. Op af floden steg flodguden sammen med sine najade-døtre") og alle dyrene og fuglene svarede med deres forskellige dybe eller høje eller hase eller klare stemmer:

"Vær hilset, Aslan. Vi hører og adlyder. Vi er vågne. Vi føler kærlighed. Vi tænker. Vi taler, Vi ved."

Narnia er, som vi har set det igen og igen, og allermest ved sin begyndelse for ondskaben for alvor var trængt ind i det, en meget levende og intens verden, nærmest en besjælet verden. Selv de umælende skabninger er besjælede, også livløse skabninger som floder.

Eventyrvæsener og mytologiske væsener er en naturlig del af Narnias indbyggere. Alle er de Aslans skabninger, og Aslan hersker over dem alle, og de adlyder alle Aslan. Himmelen og jord er forbundne. Og stjernerne synger. Alle formes og dannes og udvælges af Aslan, hver til sin særlige opgave og funktion. Aslan styrer alt med sit blotte blik.

Livet er helligt, og det rummer hellige øjeblikke og situationer, som intet, selv ikke de mest påtrængende behov og de største sorger og bekymringer må forstyrre eller forhindre. Skabelse er større end sygdom og død og anden nød, Aslans forehavender vigtigere end nogens mest brændende ønsker og begæringer.

En verden fuld af dåd

Aslan vil, at hans land, hans Narnia skal være en verden fuld af dåd, dvs. en verden ikke bare fuld af aktivitet, men af handlinger, som udspringer af mod, er motiverede af godhed for Narnia og har ædle mål. Aslan vil en verden af kærlighed, en verden af tanke og refleksion, en verden af fællesskab, ikke bare af kommunikation, men af samtale, en verden som også rækker ud mod det overjordiske.

Aslan har sunget eller måske snarere nynnet sin skabning til live, til de særligt udvalgte, som skal styre og gå forrest i Narnia, taler han. For selvfølgelig kan han, som giver dem talens brug selv tale, og når han taler både ryster man og henrykkes på samme tid.

Her fornemmes det tydeligt, hvor Lewis har sit forlæg til Aslan skikkelsen fra. Hvorfra, hvis ikke fra evangeliernes Jesus, fra brevenes og Åbenbaringens Herren Jesus Kristus?

Også Jordbær, den gamle droschehest fra London er nu mellem Narnias talende dyr.

Aslan skænker sine skabninger dem selv, han skænker dem Narnia,

dets skove, dets frugter, dets floder, dets stjerner, og størst af alt skænker han dem sig selv. Også de umælende dyr er deres, men som genstand for deres godhed og kærlighed. Ved deres udvælgelse som Aslans særlige fortrolige og særlige skabninger er de udskilt fra dem, men de er rundet fra dem.

Det er deres særlige relation til Aslan, som gør dem til det, de er, den relation skal de holde fast ved og bevare, ellers kan de nemt miste deres status og blive, som de engang var.

Alle disse ting siger ikke så lidt om, hvad det er at være en del af Aslans historie. At få skænket sig selv er frihed i alleregentligste forstand. At få skænket, ja, modsat at tilrane sig. Fri er man kun, når man får det skænket, dvs. man erkender dybt i sin ånd og dybt i sin vilje og væren, at "fra" Gud, "ved Gud" og "til Gud" er alle ting, og at "hans er æren til evig tid" (Rom 11:36); så er også "verden eller liv eller død, enten det er det, som nu er, eller det, som kommer" (1 Kor 3:22) vores. At få skænket Aslan, så kan det ikke komme højere. Så kan man ikke være højere elsket, højere sat, mere udvalgt, mere nogen ting.

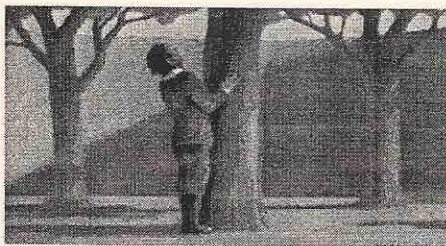
Glædens land

Narnia er glædens, latterens, vittighedernes land.

"Le uden frygt, kære skabninger. Nu, hvor I ikke længere er stumme og uforstandige, behøver I ikke altid være alvorlige. For spøg såvel som retfærdighed følger med talens brug".

I de fortællinger om Narnia, vi allerede har gennemgået, har vi gang på gang lagt mærke til, at der bliver leet meget i Narnia; humor er der meget af dér. Latter kan være ondskabsfuld, hånende, være på andres bekostning, og den kan også være tom, sjofel og plat. Desværre er det nok mest den slags latter, vi møder på arbejdspladsen og i samfundslivet og i revyer og sitcoms.

Den rene, uskyldige, forløsende latter er blevet sjældnere. Men den kendes stadig i gode ægteskaber, gode familierelationer, imellem venner og forhåbentligt i rigt mål i Guds

Mange mennesker længes mod det skønne. Men det er som om, at det forrige århundredes voldelige og blodige tendenser har forkrøblet os, og det gode og det skønne er blevet så uvirkeligt for os, at vi ligefrem trives bedre med det stygge og grimme.

menighed. For "dit (Guds) ansigt", siger David i Sl 16:11, "er mættelse af glæder, livsaligheder ved din højre hånd evindelig" (1871 oversættelsen).

Det er en almindelig udbredt karikatur af kristne, at de er mennesker med lange, stive ansigter og hængende underlæber. Sandt nok, så opfører kirkegængere sig ofte ved indgangen til kirkedøren som om, de var på vej til en begravelse, som om at det, der nu venter dem, er en time eller to af bare tristhed og glædesløshed. Sådan er de i det mindste ofte fremstillet i billedkunsten.

Men intet kan være mere forkert. Alvor har bestemt sin plads i de fleste af livets forhold, ikke mindst når det gælder vort forhold til Gud, men i fuld alvor siger evangeliernes Jesus igen og igen til os: Frygt ikke! Vær frimodig! "Le uden frygt, kære skabninger" er en fin omskrivning til Aslan-og Narniasprog af netop de ord, ord som er nær ved at være Jesu kendeord.

"Spøg såvel som retfærdighed følger med talens brug". Det er et epigram, Lewis former her. Tale forudsætter bevidsthed; vi er skabt som bevidste

mennesker, ikke som dyrene som instinktive væsener. Bevidsthed leder til refleksion, til ansvar, til at skulle forholde sig til og vælge og dermed til alvor.

Aslan ønsker alt dette hos de skabninger, han har udvalgt sig, men han ønsker ikke, at det spontane, det hjertelige, det muntre og det kreative skal sættes over styr med det. "I behøver ikke altid være alvorlige".

Om Stalintidens Rusland siges det, at hvis noget medlem af Dumaen kom til at le ad de forkerte ting til den forkerte tid, var hans liv i fare. Selvhøjtidelighed ud i det pinlige præger diktaturer og andre lukkede samfund. Latter og munterhed kan blive farlige, kunne f.eks. afsløre livsløgnen.

"Så gav de alle deres munterhed frit løb. Ved lyden af deres latter fik alliken frisk mod; den fløj hen og satte sig på drochehestens hoved, mellem dens ører, baskede med vingerne og sagde:

"Aslan! Aslan! Har jeg lavet den første vittighed? Vil alle nu til evig tid få at vide, at jeg lavede den første vittighed? "Nej, lille ven," sagde løven. "Du har ikke lavet den første vittighed; du har kun været den første vittighed". Det fik alle til at le endnu mere end før; men alliken havde ikke noget imod det og lo selv lige så højt som de andre".

Humor, spøg, munterhed og latter kan godt være alvor samtidig. Hvor megen selvafløsning er der ikke i den lille muntre scene med den lille, rappe allike?

Rammende, forløsende og befriende sættes det altsammen på plads af Aslans humor og sættes på plads på sådan en måde, at alliken kan se, at den har dummet sig, men uden at den mistede sin selvagtelse derved, og uden at de øvrige godter sig over den. Alle kan de le, "retfærdigheden" har sejret, men sejret uden at nogen er blevet skadet derved.

Ondskabens komme

Narnia, landet hvor ondskaben allerede har sneget sig ind:

"Og nu", sagde Aslan, "er Narnia skabt. Det næste, vi må gøre, er at tænke på dets sikkerhed. Jeg vil kalde

nogle af jer til råd. Kom herhen, du dværgehøvding - og dig flodguden - og dig, egetræt - og hanuglen og begge ravnene og hanelefanten. Vi må snakke sammen. For selv om denne verden kun er fem timer gammel, har ondskenen allerede sneget sig herind”.

Her igen står vi med en håndfuld af Lewis ideer. Tiden. Har vi ikke alle en fornemmelse af et meget langt tidsforløb? Kun fem timer har det varet. På fem timer er en hel verden skabt og også godt i gang med at blive konstitueret. Hvem kan udgrunde evigheds og tidens gåde? Ingen af dem giver mening uden Gud, uden Skaberen?

For tiden i sig selv er tom, uden at der sker noget, uden at noget sættes igang. Og evigheden, hvad er den, hvis ikke Gud, den evige Gud er der og fylder den ud? Med den baggrund, vi introduceres til Narnia på, ved vi, at mange verdener allerede er døde, at selv solen kan dø, som Polly og Digory oplevede, at Charns sol var ved at dø og faktisk døde, alt imedens de forlod Charn.

Narnia er en verden sydende af liv, sydende af ungdom. Nogen kalder det “Ungdommens land”. Mulighederne for godt synes uendelige.

Ildevarslen, Jadis er der, “ondskenen har allerede sneget sig herind”. Netop “sneget sig ind”. Den har ingen hjemstedsret i Narnia, åbenlyst er den endnu ikke trådt frem, den må have tid til at manifestere sig. Modsat Aslan, som er af evighed og netop derfor på sekunder synger sin verden frem og alligevel i overensstemmelse med den verdens beskaffenhed, han vil have frem, giver sig god tid med det, hele fem timer har han brugt.

Livet som en helhed

Hvordan sikre den verden, i hvert fald for en passende lang tid, så længe som det varer til, “tidens fylde” kommer, mod Jadis’, ondskabens anslag? Det er det, som det råd, Aslan sammerkalder, skal beskæftige sig med.

Læg mærke til rådets sammensætning. Dette er begyndelsen til Narnias historie. Senere kalder Aslan andre, også fra verdener uden for Narnia

“Aslan! Aslan! Har jeg lavet den første vittighed? Vil alle nu til evig tid få at vide, at jeg lavede den første vittighed? “Nej, lille ven,” sagde løven. “Du har ikke lavet den første vittighed; du har kun været den første vittighed”

til at komme Narnia til hjælp. Landskabet er repræsenteret ved flodguden, vegetationen ved egetræt, eventyrverdenen ved dværgehøvdingen (legendarisk for mod, tapperhed, udholdenhed og styrke), de mælende skabninger ved hanuglen og ravnene (symboler på visdom og evnen til at se over store afstande og vidder og at kunne flyve langt) og hanelefanten (symbol på uimodståelig kraft, storhed og uforfærdethed).

Lewis’ verden er en verden af helhed, ikke analytisk og fragmenteret som vores verden. Livet opfattes som en helhed, og det leves som en helhed. Naturen i bredeste forstand indgår i det liv, akkurat som i Bibelen, hvor floder, storm, ild, hav og bjerge i lovprisningens sammenhæng opfattes som levende væsener, som også priser og tjener Gud. Verden er også underfuld og mysteriøs.

Eventyrverdenen eksisterer ikke som konkret virkelighed, og dog er verden større, end vi sanser og opfatter den, og den er underfuld og mysteriøs: “Hvad skal jeg sige, når jeg op til Gud i ånden

farer og ser den store kæmpetropp af blide engleskarer?”, sådan synger Brorson, og har vi ikke plads til det i vort univers, lever vi i et univers, der er mindre end virkelighedens.

Eventyrverdenen afspejler vore længsler, vore største farer og vor dybeste frygt, og den afslører de mørkere sider af vort væsen, men åbner også for håbet og en tro på, at det gode til sidst vil sejre. Uden eventyret er vi uendelig meget fattigere. Eventyrene er en af de rigeste gaver, de forrige generationer har efterladt os med.

Forpligtet til Aslan

For Lewis er ledelse en betroelse, et ansvar, en forpligtelse, - et kors, som det maskuline køn har fået overdraget. Kald ham gammeldags. Det vil han ikke føle som en fornærmelse, tværtimod som en ære. Han vidste, han var gammeldags, og han gjorde en dyd ud af det. Men lad være med at kalde ham mandschauvinistisk, for han var alt andet end det.

Jeg brugte for et øjeblik siden ordet “et kors”. I sin lille bog “The Four Loves” (De fire slags kærlighed) skildrer han mandens forpligtelse til at elske sin hustru som absolut, så absolut, at han risikerer at komme til at lide for det, sådan som “Kristus elskede kirken” og netop “gav sig selv hen for den”. Havde der været mere tapperhed, mere ædelhed, mere kærlighed og mindre egoisme, mindre magtsyge og mindre chauvinisme i den måde, manden har varetaget sin “overhøjhed” på, havde vi måske ikke oplevet kvindefrigørelseskampen med de ikke bare positive virkninger, den har trukket med i sit spor.

Dog i Aslans verden er der ingen regel, uden at der er en undtagelse. Stringens og at være underlagt sin egen logik er ikke Lewis’ svaghed. Ravnene er begge repræsenteret i Aslans råd, hunravnen så fuldt som hanravnen.

Der er mellem dyrene en del forvirring og også moro omkring dette med “ondskenen”. “Hvad var det, han sagde, der havde sneget sig ind i denne verden? Rundskaben - Hvad er rundskaben for et væsen? Nej, han sagde ikke rundskaben, han sagde mundskaben - Nå, jamen, hvad

er det for en?" Ondskaben kender vi alle som konkret fænomen, kender den fra os selv, kender den fra andre og i verden omkring os. Hvordan den kom ind i verden, ved vi også fra syndefaldsberetningen. Men hvorfor? hvortil? det er og bliver en gåde for os, som selv ikke den største teolog kan give os svar på.

Andrews verden

Hvordan onkel Andrew så tingene og opfattede dem:

"Han (onkel Andrew) havde på ingen måde fået det samme indtryk som børnene og kusken. For det, man ser og hører, afhænger i høj grad af, hvor man står; det afhænger også af, hvilken slags menneske man er".

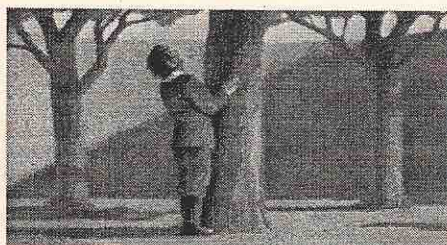
"..... Da løven første gang var begyndt at synge - dengang, da det hele var helt mørkt - havde han forstået, at lyden var en sang. Og han havde på ingen måde brudt sig om denne sang. Den fik ham til at tænke og føle ting, som han ikke ønskede at tænke og føle.

Og da solen så stod op, og han så, at den syngende var en løve ("kun en løve," som han sagde til sig selv), gjorde han alt, hvad han kunne for at bilde sig selv ind, at den ikke sang og aldrig havde sunget - at den kun brølede, nøjagtigt som de løver, vi selv kender fra vores verdens zoologiske haver. "Naturligvis kan den ikke have sunget," tænkte han. "Det må være noget, jeg har bildt mig ind. Det må være mine nerver, der har spillet mig et puds. Hvem har nogen sinde hørt om en løve, der kunne synge?"

Og jo længere og smukkere løven sang, jo mere forsøgte onkel Andrew at bilde sig selv ind, at han kun kunne høre den brøle.

Når man forsøger at gøre sig selv dummere, end man i virkeligheden er, sker det temmelig tit, at det lykkes. Og det gjorde det for onkel Andrew."

Onkel Andrew har vi ikke haft nogen anledning til at sige noget godt om, og vi har det stadigvæk ikke. Vi kan have medlidenhed med ham, og vi har det. På flere områder, er han speciel, men i hans måde at ræsonere på omkring alt det med Løven og dens sang er han ikke speciel, men helt almindelig.

Eventyrverdenen afspejler

vore længsler og vor
dybeste frygt. Den afslører
de mørkere sider af vort
væsen, men åbner også
for håbet og en tro på,
at det gode til sidst vil
sejre. Uden eventyret er vi
uendelig meget fattigere.
Eventyrene er en af de
rigeste gaver, de forrige
generationer har efterladt
os med.

Sådan er der så mange af os, som er. Hvor mange f.eks. afviser ikke skabelsen, fordi den filosofi eller det videnskabsbegreb, man henholder sig til, siger, at verden ikke kan være blevet til ved skabelse? hvor mange nægter seriøst at overveje, hvem Jesus er, fordi deres samvittighed ikke kan bære at tage ham for den, som han siger, han er? Hvor mange afviser ikke opstandelsen, fordi opstandelse er det umulige, det som aldrig sker? Og således kunne vi blive ved. Vores påståede rationalitet gør os faktisk "dummere end vi er".

Det er modigt af Lewis at sige noget sådant. Han havde faktisk en professortitel at tage hensyn til. For i akademiske kredse slipper man sjældent godt fra at sige sådanne ting. Men sandheden vejede mere for Lewis end akademisk omdømme. Og han var aldrig bange for at aflægge den gode bekendelse om Jesus. Han var også

fortrolig med sit eget liv. Han vidste, hvor meget han selv på lige det område havde lignet onkel Andrew.

Men hvor tragisk at have været så tæt på begivenhederne, begivenheder som sætter skel mellem liv og død, himmel og helvede, så tæt på den absolutte sandhed og virkelighed som onkel Andrew var det den dag, og så afvise det som illusion eller hallucination eller med, at ens nerver spiller en et puds. Hvor mange onkel Andrew'er går der ikke omkring i denne verden:

"Men er det ej en skændig ting,
den største part så blind omkring
i denne verden vanker!
Din skabning ser man daglig på,
dog ser man, som man ikke så,
og går i andre tanker.
Ild, vand, luft, sand,
sol og stjerne, hver en kerne,
hver en dråbe
Herrens herlighed udråbe"

Brorson 1734
Den danske Salmebog
2003 udgaven nr.16.

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole. Sekretariatet v. Joyce Deeks, Lindevej 56, 5250 Odense SV. Redaktion: Carsten Thomsen (ansv. red), Hvidbjergvej 9, 1th, 2720 Vanløse, e-mail: carsten@thomsen.as, tlf. 38 71 25 74, Louis Nielsen, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, tlf: 65 96 38 37, e-mail: louis.nielsen@mail.dk, Karl-Jørgen Helmich, Toftemosevej 60, 2650 Hvidovre, tlf: 36 77 44 82. Bladet udgives 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole. Årsabonnement: 100 kr.